

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö 22.3.2023; VN/5107/2022

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto työryhmän mietinnöstä rikosvahinkolain uudistaminen

Oikeusministeriö on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa työryhmän mietinnöstä rikosvahinkolain uudistaminen.

Oikeusministeriö asetti 28.3.2022 työryhmän valmistelemaan rikosvahinkolain muuttamista siten, että hallitusohjelman tavoitteet rikosuhrien aseman parantamisesta turvaamalla rikoksen uhrin ja henkivahingon uhrin omaisten parempi tuki ja mahdollisuus saada korvauksia Valtiokonttorilta saavutettiin. Työryhmän toimikausi päättyi 31.1.2023.

Lausuntopyynnössä on pyydetty erityisesti kommentteja tietyistä alaotsikkoasioista.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää esitystä yleisesti kannatettavana.

Rikosten uhrien ja surmansa saaneen henkilön läheisten oikeudellisten asemien parantamista on pidettävä positiivisena kehitysuuntana yhteiskunnassa. Uhrien tai näiden läheisten auttaminen tulisi tapahtua viranomaisyhteistyössä viipymättä, varsin vaivattomasti ja tehokkaasti. Lisäksi korvaukset henkilövahingoista ja kärsimyksistä tulisi suorittaa yhdenmukaisesti. Uhrien ei myöskään tulisi joutua käymään uuvuttavia oikeustaisteluja oikeuksiensa peräämiseksi.

1. Enimmäiskorvaus kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta (5 § 2 mom.)

Työryhmän esityksessä on ehdotettu korotettavaksi rikosvahinkolaissa säädettyä enimmäismäärää kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta 18 000 euroon ja loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä yleisen kärsimyskorvauksen osalta 8000 euroon.

Työryhmän esitykset pohjautuvat laajaan tilastoaineistoon. Ehdotettuja korotuksia on pidettävä perusteltuina ja kannatettavina.

2. Enimmäiskorvaus surmansa saaneen läheiselle aiheutuneesta henkilövahingosta johtuvista sairaanhoitokuluista ja ansiomenetyksestä (8 § 3 mom.)

Työryhmä esittää enimmäismäärän nostamista 9000 euroon. Enimmäismäärän korottaminen on tarpeen, koska jäljempänä 28 §:ssä on ehdotettu maksusitoumusmenettely saattaisi lisätä hoitoon hakeutumista ja siten nostaa läheiselle maksettavien korvausten kokonaissummaa.

Esitystä pidetään kannatettavana.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

3. Surmansa saaneen läheisen oikeus korvaukseen kuolemantapauksesta aiheutuneesta kärsimyksestä, korvausluokat ja enimmäiskorvaukset (8 § 4 mom.)

Surmansa saaneen läheiselle suoritettavan kärsimyskorvauksen enimmäismääräksi työryhmä esittää 7000 euroa. Lisäksi surmansa saaneen kanssa eri taloudella asuvalle sisarukselle sekä muulle eri taloudessa asuvalle surmansa saaneelle erityisen läheiselle henkilölle myönnettävän korvauksen enimmäismääräksi ehdotetaan alemmaa 4000 euron määrää.

Työryhmässä on suoritettu vertailua useiden muiden maiden osalta. Tältä osin voi todeta, että Suomen tulisi seurata kansainvälistä kehitystä tämänkin asiakohdan osalta. Uhrien läheisten korvausten saannista huolehtiminen asianmukaisesti on tässä ajassa varsin kohtuullista.

4. Kärsimyskorvauksen enimmäismäärät sekä ihmiskaupan uhrien ja panttivangiksi ottamisen uhrien siirto alimmasta korvausluokasta samaan luokkaan seksuaalirikoksen uhrien kanssa (9 § 2 mom.)

Niin ikään työryhmän esityksessä on ehdotettu korotettavaksi rikosvahinkolaisissa säädettyä enimmäismäärää panttivangin ottamisesta, ihmiskaupan ja seksuaalirikoksen uhrin osalta 16 000 euroon sekä alaikäisen seksuaalirikoksen uhriksi joutuneen osalta 30 000 euroon.

Esitystä pidetään kannatettavana.

5. Saman vahinkotapatuman perusteella suoritettavan korvauksen enimmäismäärä (10 § 1 mom.)

Rikosvahinkolain nojalla saman vahinkotapahtuman perusteella vahinkoa kärsineelle henkilövahingosta ja kärsimyksestä suoritettavien korvausten enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi 63 000 eurosta 100 000 euroon. Näin turvattaisiin rikoksen johdosta vakavasti ja pysyvästi vammautuneiden mahdollisuutta saada valtion varoista korvausta myös heille aiheutuneesta pysyvästä haitasta.

Esitystä pidetään kannatettavana.

6. Perusvähennyksen korvaaminen alimmalla maksettavalla korvauksella (20 §)

Perusvähennys eli niin sanottu rikosvahinkokorvauksen omavastuuosuus jää käytännössä korvauksensaajan vahingoksi. Omavastuuosuudesta luopuminen tekisi järjestelmästä oikeudenmukaisemman ja parantaisi uhrin asemaa.

7. Maksusitoumus terapiaan (28 § 2 mom.)

Erialaisten lääkinnällisten kuntoutuksen ja siihen liittyvien palveluiden viipymätön käynnistyminen voi olla uhrin kannalta hyvinkin merkityksellistä. Siksi erityisesti näiden palveluiden saanti tulisi turvata mahdollisimman hyvin. Palvelua ei saisi rajata vain julkisen puolen toimijoihin, koska tällaisiin palveluihin voi olla ruuhkaa. Siksi olisi tärkeää varmistaa jonkinlaisella maksusitoumuksella palveluiden osto myös yksityiseltä puolelta. Uhrin kannalta tällaisen maksusitoumuksen päätöksentekoprosessin tuli tapahtua joustavasti ja nopeasti. Kun lääkäri arvioi hoidon tarvetta, tulisi hänellä olla tosiasiallinen mahdollisuus myös ohjata potilas mahdolliseen jatkohoitoon.

8. Valtiokonttorin päätöksen itseoikaisu (38 § 1 j1 3 mom. sekä 38 a §)

Rikosvahinkolakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös valitukseen sidotusta itseoikaisumenettelystä. Valtiokonttorin päätöksen tyytymättömän tulisi jatkossa toimittaa valituksensa valtiokonttorille, joka arvioisi asian uudelleen valituksessa esitettyjen vaatimusten ja selvitysten perusteella. Mikäli Valtiokonttori hyväksyisi kaikki valituksessa esitetyt vaatimukset se tekisi asiassa oikaisupäätöksen, eikä asia käsitteily siirtyisi vakuutusosikeudelle. Jos taas Valtiokonttori hyväksyisi vaatimukset vain osittain tai ei hyväksyisi mitään vaatimuksia, asia siirtyisi vakuutusosikeuden käsiteltäväksi.

Ehdotettua menettelyä on pidettävä kannatettavana. Viranomaisen tulee kyetä arvioimaan omaa päätöksentekoaan mahdollisten lisäselvitysten tuoman lisäselvityksen jälkeen uudelleen. Ehdotus voi tietyissä tapauksissa keventää prosessia.

9. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuden laajentaminen (47 §)

Valtiokonttorin tulee saada käyttöönsä riittävät tiedot rikosvahinkolaisissa tarkoitettujen korvausasian ratkaisemiseksi. Tällaisten tietojen tarkentamista tai yksilöiminen kaikilta osin on tärkeää viranomaiskohtaisesti, jotta tarpeelliset tiedot saadaan toiselta viranomaiselta ja vältytään tulkintaerimielisyyksiltä. Lainsäädännön tulee olla tältä osin varsin selkeä ja sen vuoksi mahdollisessa jatkotyöskentelyssä eri viranomaisten näkemykset asiaan tulee selvittää huolella.

10. Muuta

Ei lausuttavaa

11. Vaikutusarvioinnit

Työryhmä on arvioinut, että rikosvahinkolakiin esitetyistä muutoksista valtiolle aiheutuisi kokonaisuudessaan enintään 3.9 miljoonan euron vuosittainen lisämeno. Lisäksi tietojärjestelmämuutoksista arvioidaan aiheutuvan 422 000 euron kertaluonteinen kustannus.

Käsiteltävien asioiden määrät tulevat varmasti lisääntymään sekä Valtiokonttorissa että myös Vakuutusosastoissa. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuden laajentaminen voi toisaalta sujuvoittaa käsittelyä. Parhaat asiantuntijat työmäärän lisääntymisen arvioinnista löytyvät varmasti näistä organisaatioista.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Juha Tuovinen

Jakelu OM Oikeusministeriö

Tiedoksi Haapasaari Riitta

VN/5107/2022-SM-22

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: